

Jaarverslag IDeeWinkel 2005-2007

Samenvatting

Dit jaarverslag begint met een omschrijving van het project IDeeWinkel, hoe dat is opgezet en zich ontwikkelt. Hierbij komen de samenwerkingsverbanden, toekomstplannen en de huisvesting van het project aan de orde.

Daarna volgt een verslag van de netwerkconferentie. Aan de orde komen: de doelstelling van de conferentie, de gevolgde werkwijze, het programma en de uitkomsten met aandachtspunten voor initiatiefnemers en ondersteuners,

Vervolgens is een beknopte samenvatting van het marktonderzoek opgenomen en wordt besloten met conclusies en toekomstverwachtingen op grond van ervaringen en resultaten.

Inhoud

<i>Samenvatting</i>	1
<i>Ontstaan en ontwikkeling van IDeeWinkel</i>	2
Achtergrond	
Doelstelling	3
Praktijk	
<i>De Netwerkconferentie</i>	4
Doelstelling	
Vorbereiding	
Deelnemers	
Het programma	5
Aandachtspunten voor initiatiefnemers en ondersteuners	6
Duurzame Dates en huldiging van Ridder in de Orde van de Groene Geuzen	
Resultaten en conclusies	
<i>Marktonderzoek</i>	7
Doelstellingen	
Uitvoering	
Conclusies	8

Ontstaan en ontwikkeling van IDeeWinkel

De Stichting Kenniscentrum voor Duurzame Ontwikkeling en Burgerinitiatieven is een uniek servicepunt. Hier kunnen mensen terecht voor informatie over alles wat met duurzaamheid te maken heeft en contacten leggen met andere mensen en organisaties die op dit gebied actief zijn.

Burgerinitiatieven worden actief ondersteund en geïnitieerd door mensen in contact te brengen met de juiste personen bij overheden en organisaties. Innovatieve duurzame producten en materialen worden getoond in de etalage en in de IDeeWinkel.

Kennis en informatie over praktische zaken wordt overzichtelijk gepresenteerd. Informatie over aannemers, die duurzaam verbouwen en bouwen, installateurs van zonnepanelen, locaties waar men duurzame producten kan aanschaffen, informatie over de verkrijgbaarheid en bereiding van biologische voeding en voedingsmiddelen geproduceerd in de regio en over activiteiten op het gebied van natuurbeleving, duurzame recreatie en evenementen.

Lokale en regionale groepen actief op het gebied van duurzame ontwikkeling, natuurbeleving, milieu en burgerparticipatie vinden binnen het kenniscentrum een gezamenlijk onderkomen waardoor samenwerking wordt bevorderd.

Achtergrond

De Stichting Kenniscentrum voor Duurzame Ontwikkeling en Burgerinitiatieven werd in Leiden opgericht op 15 maart 2005.

Het initiatief is geboren uit een evaluatie van de regionale conferenties Initiatieven door Duurzaamheid, die zijn georganiseerd in 2002/2003 in het kader van het Programma Leren voor Duurzaamheid.

Bij de evaluatie bleek dat, ondanks alle goede voornemens, uit die regionale conferenties niet veel initiatieven tot uitvoering waren gekomen.

Een belangrijke aanbeveling uit het onderzoek was, dat er een servicepunt zou moeten komen om burgerinitiatieven te ondersteunen. Dit heeft geresulteerd in een motie van de Leidse gemeenteraad waarin werd uitgesproken dat er een duurzaamheidscentrum moest komen aan de Apothekersdijk 37. Het college deed een toezegging tot medewerking en er kwam een plan dat werd gedragen door diverse groepen.

Er werd subsidie toegezegd en ontvangen van SenterNovem (VROM), de provincie Zuid-Holland, Fonds 1818 en de Milieufederatie. Ook ontving de stichting een bijdrage van Greenchoice en de ODE-aanmoedigingsprijs (ODE is de Organisatie voor Duurzame Energie). De gemeente Leiden gaf een pand in bruikleen.

Het in de motie genoemde pand op nummer 37 bleek niet beschikbaar, maar nummer 35 wel. Per 1 Juli 2005 stelde de gemeente Leiden dit pand beschikbaar voor de duur van 2 jaar met de mogelijkheid van een verlenging van 1 jaar. In die tijd kon een begin worden gemaakt met het kenniscentrum. Na evaluatie van het kenniscentrum zou in de toekomst worden gezocht naar een definitieve plek.

Doelstelling

Het vormen van een netwerk van burgers, maatschappelijke organisaties en lokale politici om samenwerking tussen deze mensen te bevorderen en duurzame ontwikkelingen te stimuleren op lokaal niveau.

De IDeeWinkel ontwikkelt een kennissysteem dat het netwerk ondersteunt en onderhoudt en de kennis beschikbaar maakt voor burgers en duurzame initiatieven.

De IDeeWinkel faciliteert lokale natuur, milieu en welzijnsgroepen en startende maatschappelijke ondernemers.

De informatie en activiteiten concentreren zich rond de thema's lucht, water, voedsel, landschap, energie, wonen, werken, vervoer en milieu. In de IDeeWinkel kan iedereen terecht met praktische vragen maar ook met ideeën met betrekking tot milieu en duurzame ontwikkeling. De IDeeWinkel helpt zoeken naar medestanders die kunnen helpen om het initiatief uit te voeren en heeft ook een verwijzfunctie.

Met een winkel, een etalage, open dagen, vergaderruimte voor natuur, milieu en welzijnsorganisaties, een jaarlijkse netwerkconferentie, een informatieve website, lezingen, inloopsprekuren, workshops en excursies werkt de IDeeWinkel aan een duurzame, kleurrijke samenleving waarin geestelijke rijkdom en het delen van kennis belangrijke waarden zijn.

Praktijk

Tot 1 juli 2007 hebben verschillende groepen gebruik gemaakt van de IDeeWinkel voor werkruimte, vergaderingen, lezingen of informatieavonden.*

De IDeeWinkel werd een succes, er kwamen steeds meer bezoekers, activiteiten en vrijwilligers. Op de website www.IDeeWinkel.nl is dit duidelijk te zien. Het was duidelijk dat er toekomst was voor het project en er werd al verder in de toekomst gekeken op de IDeeDiners die georganiseerd werden op de Verdieping, zoals het ontwikkelen van een Groene Passage in Leiden, waarin groene winkels, horeca en de IDeeWinkel op een centraal punt in de stad bijelkaar gebracht worden.

Een enorme domper was het daarom om in februari 2007 te horen dat het pand, dat met zoveel zorg en subsidie van Fonds 1818 was opgeknapt en ingericht, door de gemeente te koop was gezet.

Een vervangende ruimte werd in het vooruitzicht gesteld, maar er kwam geen concreet aanbod. Nieuwe organisaties zoals het Gilde en de Gehandicaptenraad die in het voorjaar van 2007 aanklopten bij de IDeeWinkel voor werk- en vergaderruimte moesten daardoor teleurgesteld worden en (nieuwe) vrijwilligers haakten af door gebrek aan zekerheid.

Op 2 juli 2007 staakte de IDeeWinkel noodgedwongen met het faciliteren van groepen omdat de gemeente het pand op die datum verkocht samen met 3 aanpalende panden. De inboedel is opgeslagen in een tijdelijke winkelruimte aan de Aalmarkt 4. Hier is een etalage ingericht en kasten en folderrekken voor de informatie- en documentatiematerialen.

Door het ontbreken van enkele elementaire voorzieningen, zoals ondermeer een werkende verwarming, een echt toilet, luchtverversing binnen de winkelruimte, is deze locatie niet geschikt als werk- of vergaderruimte.

Voor het secretariaat is kantooruimte verkregen in het Leidse Volkshuis tot eind 2007 en tot eind 2008 kunnen we zo nodig onderdak krijgen in het tijdelijk onderkomen van de Stichting Wireless Leiden, één van de eerste gebruikers van de IDeeWinkel.

* Stichting Wireless Leiden, Stichting AfriCapacity, Stichting Inheemse Dialogen, Voedingsadviesbureau De Meermin, Atelj De Kim, LOSC (Linux Open Source Cluster), de Zuid-Hollandse Milieufederatie, Comité Autovrije Zondag, de Leidse Milieuraad, de Zonnestroomvereniging Rijnland, de Stedenband Leiden Thoruñ, het Land van Wijk en Wouden, de Vereniging Natuurbeleving, De Stichting Samen (migrantenverenigingen), de Fietsersbond afd. Leiden e.o, Groen Links afdeling Leiden, Milieudefensie afd. Leiden, Lets Leiden en de Vereniging Het Land van Wijk en Wouden en het Stedelijk Gymnasium.

Netwerkconferentie

Deze vond plaats op vrijdag 24 november 2006 van 9:30 tot 16:30.

Uitgenodigd waren bestuurders, wetenschappers, beleidsmakers, ondernemers en initiatiefnemers rond het thema duurzaamheid. Er was een Ideeënmarkt met presentaties van duurzame ideeën die door de deelnemers zijn ingestuurd en door de IDeeWinkel zijn verzameld.

Doelstelling

Het doel van deze conferentie was mensen en instanties verbinden aan elkaar en aan duurzame ideeën. Ook kon kennis worden gemaakt met de IDeeWinkel en het kennissysteem dat voor dit doel wordt ontwikkeld. Debat en kennismaking stonden centraal op de startconferentie van de IDeeWinkel. Via "matchmakers" konden deelnemers een duurzame date aangaan.

Wat betekent het begrip duurzaamheid? En: aan welke eisen en voorwaarden moet een burgerinitiatief voldoen, wil het kans van slagen hebben? Deze vragen werden in de ochtend behandeld door gastsprekers. In de middag werden deelnemers uitgenodigd hierover mee te praten aan de hand van concrete voorbeelden.

Vorbereiding

Tijdens de voorbereiding zijn twee brainstormsessies gehouden, één met professionele buitenstaanders bij het Instituut voor Maatschappelijke Innovatie (IMI) en één met vrijwilligers en gebruikers van de IDeeWinkel.

Daarop is een voorbereidingsgroep gevormd met deskundigen op het gebied van burgerinitiatieven en conferenties. De groep bestond, naast de projectleider van de IDeeWinkel, uit Guido Enthoven, consultant bij het IMI, Eisse Kalk, voormalig directeur van het IPP en Dorien Reiche, projectcoördinator voor burgerinitiatieven bij het IVN Zuid-Holland.

Voor de catering is een startende cateraar ingehuurd, die een heerlijke biologische lunch verzorgde. Door middel van een maatschappelijk stageassistentie hebben leerlingen van het VMBO en het Da Vinci College in Leiden geholpen bij praktische zaken zoals de inschrijving, de aankleding van de zaal, de verzorging van de gasten, het maken van menukaarten en allerlei hand- en spandiensten.

Als aandenken voor de deelnemers is een Doe-Het-Zon-pakketje samengesteld. Dit bestaat uit een photo-voltaïsche breukcel, een elektromotortje, verbindingsmaterialen en een gebruiksaanwijzing om er thuis, al dan niet samen met kinderen, speelgoed van te maken dat beweegt op zonne-energie.

Deelnemers

Personen en vertegenwoordigers van de volgende organisaties waren aanwezig op de netwerkconferentie: Wireless Leiden, Atelj de Kim, Voedingsadviesbureau De Meermin Consultancy, Milieufederatie Zuid-Holland, het Ministerie van VROM, de VMBO afdeling van het Da Vinci College, het Instituut voor Maatschappelijke Organisatie, Greenwish, Het Bewaarde Land, Borderline Books, Zonnestroomvereniging Rijnland, Leiden OpenSource Cluster, Fonds 1818, de Leidse Vrijwilligerscentrale, Stichting Agora. Daarnaast namen ook individuele burgers deel. In totaal hebben 70 personen deelgenomen.

Het programma:

Na ontvangst werd om 10.00 de conferentie geopend door drs. Bessie Schadee, voorzitter Stichting IDeeWinkel.

Ochtendprogramma:

Prof. dr Egbert Tellegen, milieusocioloog en als buitengewoon hoogleraar verbonden aan de Universiteit Utrecht, sprak over de noodzaak om het begrip duurzame ontwikkeling af te bakenen en in te perken.

Daarna volgde drs. Guido Enthoven, consultant bij het Instituut voor Maatschappelijke Innovatie. Hij sprak geanimeerd over de noodzakelijke randvoorwaarden om van een idee tot een succesvol initiatief te komen.

Om 11.00 uur was er koffie tijdens het netwerken in de wandelgangen.

Om 11.30 uur was er een presentatie van ir. Dirk Los, examinator informatica aan de TU. Hij gaf een inkijkje in het raamwerk voor het bouwen van de database voor de IDeeWinkel. Hierin worden mensen aan kennis en ervaring gekoppeld; een levendige netwerkdatabase.

Na deze presentaties volgde een Ideeënmarkt, een Netwerkmarkt en excursies naar geslaagde en noodlijdende burgerinitiatieven.*

Om 13.00 uur volgde een biologische netwerklunch.

Middagprogramma:

Er waren vijf workshops:

A start en ontwikkeling van een initiatief

B inhoudelijke uitwerking en ondersteuning van een initiatief

C het opbouwen van een Netwerk

D geld en andere middelen

E publiciteit en omgaan met de media

De knelpunten van de aanwezige burgerinitiatieven vormden de praktijkonderwerpen voor de verschillende workshops. Op deze manier is praktisch gewerkt aan de knelpunten van de burgerinitiatieven en toegewerkt naar beleidsadviezen en aanbevelingen voor de IDeeWinkel. Elke workshop selecteerde in een 2^e ronde de drie grootste knelpunten en oplossingen.

Aan de hand van stellingen, verzameld tijdens de workshops in de ochtend, werden in groepjes diverse aanbevelingen en actiepunten geformuleerd en op flap-overs gezet. Na de thee alle aanbevelingen toegelicht en konden vragen gesteld worden door alle deelnemers. Vervolgens zijn de belangrijkste punten geselecteerd door het geven van punten. Dit leidde tot onderstaande aandachtspunten

-
- Africapacity, wegwijzer en steun voor ideeën voor initiatieven in Afrika, Joseph Seh,
 - Natuurbelevingsproject Het Bewaarde Land, Gerrit Jan de Bruyn
 - Borderline Books en Kittiwake foundation, Amina Marix Evans
 - Zonnige burgerinitiatieven (zonne-energie), Floris Wouterlood en Peter Segaar
 - Natuur en kunstbeleving, doe-workshop in de IDeeWinkel, Ludy Feijen
 - Videoproject met hangjongeren van Atelj De Kim, Janine Vermeulen
 - Milieuvriendelijk wonen project: excursie naar De Oranjerie, Mieke Weterings
 - LOSC (Linux Open Source Cluster), afdeling Leiden, Myckel Habets
 - De Zuid-Hollandse Milieufederatie, presentatie Groene Meetlat voor de collegeprogramma's van de regiogemeenten met verkiezing groenste gemeente.
 -

Aandachtspunten voor initiatiefnemers en ondersteuners:

A start en ontwikkeling van een initiatief

- 1 Deel je droom/wens met je directe omgeving. Je krijgt dan positieve feedback en zelfvertrouwen. Vraag of mensen je idee willen steunen, zoek daarna naar een groter netwerk.
- 2 Aktie! Claim je ruimte, ga aan de slag, vier je successen en houd contact met de oorsprong.
3. Overwin weerstand bij jezelf en anderen. Accepteer dat je bang bent en probeer dat los van jezelf te zien

B inhoudelijke uitwerking en ondersteuning van een initiatief

- 1 Ontwikkel concrete en tastbare activiteiten (kleding wereldwinkel)
- 2 Zorg voor een professionele kracht om vrijwilligers aan te sturen
- 3 Ontwikkel kennis samen met kennissen (ICT systeem samen met civiq.nl)

C het opbouwen van een Netwerk

- 1 Doelgroep (gebruiker): doe een marktonderzoek, maak een vertaalslag en zorg voor een concreet aanbod (beperk je aanbod: focus!)
- 2 Tijdgebrek: vraag hulp aan deskundigen (mensen en organisaties)
- 3 Vrijwilligersbank

D geld en andere middelen

- 1 Houd de website up-to-date, zorg voor draagvlak, verkoop eigen producten en diensten en plaats advertenties
- 2 Houd een informatiemarkt voor ambtenaren van gemeenten en provincie
- 3 Ga naar de pioniersacademie voor businessplannen (Mc Kinsey)

E publiciteit en omgaan met de media

- 1 Promoot Duurzame Dinsdag en maak gebruik van de agenda van media
- 2 Maak een werkboek handleiding: omgaan met de media, voor informatie denk aan de school voor journalistiek en het referendumplatform
- 3 Steun Europese burgerinitiatieven (voorbeeld omvormers pv)

Duurzame Dates en huldiging van Ridder in de Orde van de Groene Geuzen

Vervolgens presenteerden de Matchmakers deelnemers die op de conferentie een Duurzame Date hadden gemaakt. Deze werden geïnterviewd door de dagvoorzitter. De dagvoorzitter besloot de conferentie met het uitspreken van de wens dat de IDeeWinkel elk jaar een netwerkconferentie en een ideeënmarkt zou organiseren, een wens die door de deelnemers werd met applaus werd onderstreept.

De conferentie werd afgesloten met de feestelijke huldiging van de eerste Ridder in de Orde van de Groene Geuzen, de Leidse kunstenares Ludy Feyen. De plaatselijke huis-aan-huis krant HET op zondag plaatste een foto van deze gebeurtenis in de eerstvolgende editie. Ludy Feyen kreeg van het bestuur van de IDeeWinkel de opdracht om een wisseltrofee te maken voor volgende groene geuzen.

De deelnemers kregen een doe-het-zon pakketje mee naar huis.

En voor wie er nog geen genoeg van had was er nog een afsluitende borrel in de IDeeWinkel.

De aanbevelingen van de deelnemers van de conferentie zijn voor een deel reeds opgenomen in de werkwijze en toekomstplannen van de IDeeWinkel.

Resultaten en conclusies

De netwerkconferentie was inspirerend en geslaagd door het ontstaan van duurzame dates. Mensen van verschillende achtergrond en disciplines hebben elkaar gevonden op duurzame thema's. Dit bleek aan het eind van de dag bij de interviews die de dagvoorzitter met diverse deelnemers heeft gehouden. De concrete output is in dit stadium (met minimale behuizing), voor wat betreft nieuwe initiatieven en samenwerkingsverbanden, moeilijk te voorspellen.

Dat het op de agenda krijgen van duurzame ontwikkeling en burgerinitiatief bij politici en ambtenaren extra inspanning vergt, blijkt uit de afwezigheid van ambtenaren en politici bij de conferentie. De ongeveer 500 brieven, gevolgd door telefonisch navragen, bleken niet voldoende om deze overheidsdienaren en bestuurders het belang van deelname aan deze netwerkconferentie ten behoeve van het ondersteunen van duurzame lokale initiatieven te doen inzien.

De Stichting IDeeWinkel heeft de conferentie geëvalueerd door aan deelnemers te vragen hun opmerkingen toe te sturen en heeft zich voorgenomen jaarlijks een dergelijke conferentie te organiseren omdat het in een behoefte voldoet en een belangrijke bijdrage kan leveren aan het vormen van een lokaal duurzaam netwerk ten behoeve van duurzame initiatieven van burgers en lokale groepen.

Marktonderzoek

Doelstellingen

- Het verkrijgen van een overzicht van recente relevante onderzoeken door literatuurstudie.
- Het inventariseren van wensen en verwachtingen ten aanzien van het centrum door middel van veldonderzoek.
- Het verkrijgen van een overzicht van mogelijke partners die van belang kunnen zijn bij het bereiken van de doelstelling van de stichting (bedrijven, investeerders, subsidieverstrekkers, sponsors etc.)

Uitvoering

Door middel van formulieren die door de bezoekers van de IDeeWinkel en de deelnemers aan de Netwerkconferentie en andere activiteiten van de IDeeWinkel zijn ingevuld, onderzoekt de stichting IDeeWinkel in hoeverre er behoefte is aan een IDeeWinkel en welke thema's voor ons prioriteit zouden kunnen krijgen. Deze gegevens worden opgeslagen in een spreadsheet, momenteel bestaande uit ongeveer 800 adressen. Verder is een survey-onderzoek gehouden. De onderzoeksgegevens werden verkregen door systematische ondervraging van burgers door middel van een a-selecte steekproef. Deze interviews gingen over de bekendheid van de onderzoekspopulatie met de doelstellingen van de IDeeWinkel. In het rapport *Duurzame IDeeWinkel, Positionering & Profilering* is verslag gedaan van dit onderzoek.

Resultaten

Uit de interviews komt naar voren dat de bekendheid onder burgers met de IDeeWinkel nog wat laag is. De IDeeWinkel zal dus nog meer zichtbaar moeten worden in de stad. De bezoekers, waaronder veel toevallige voorbijgangers, reageren allen positief op het initiatief. Mensen van buiten de stad zeggen vaak dat in hun stad ook zo'n centrum zou moeten komen. De leuke etalages en af en toe een persbericht trokken steeds meer mensen naar de activiteiten. Het verhuizen van het volledig opgeknapt pandje, waar de bezoekers ook regelmatig terugkwamen, naar de ongeschikte, tijdelijke, ruimte op de Aalmarkt heeft de groeiende aantallen sterk doen verminderen. Sinds oktober 2007 zoekt de IDeeWinkel naar een nieuwe, adequate locatie.

Er zijn weinig vergelijkbare initiatieven waar de IDeeWinkel een voorbeeld aan kan nemen. Andere netwerken op het gebied van duurzaamheid geven alleen informatie via Internet of de deelnemende organisaties informeren de burger ieder voor zich. De werkplaats Omslag bij Eindhoven komt als enige in de buurt van de IDeeWinkel.

Conclusies en toekomstperspectief

De maatschappelijke belangstelling voor duurzame ontwikkeling neemt toe. Uit het klantenonderzoek blijkt duidelijk dat er behoefte is aan kennis en mensen die hen verder kunnen helpen met hun ideeën en vragen. Hiervoor is de IDeeWinkel begonnen met het opzetten van een database.

De etalage blijkt een belangrijk middel om duurzame ontwikkelingen onder de aandacht te brengen en nodigt mensen uit om met vragen of ideeën binnen te stappen.

Een netwerkconferentie en ideeënmarkt is een zinvolle en stimulerende activiteit die jaarlijks kan worden georganiseerd. Hierdoor worden burgerinitiatieven daadwerkelijk ondersteund, het is een uitstekende gelegenheid om medestanders te ontmoeten, feedback te krijgen en bestaande netwerken uit te breiden.

Bij lokale groepen en afdelingen van landelijke organisaties bestaat al sinds lange tijd behoefte aan een vergader- en ontmoetingsruimte, flexibele werkplekken en een kennis- en servicecentrum zoals voorzien door de Stichting IDeeWinkel.

De Stichting ontving startsubsidies van het ministerie VROM en de provincie Zuid-Holland en subsidie voor het opknappen en de inrichting van een pand van Fonds 1818 alsmede een bescheiden subsidie van het energiebedrijf Greenchoice en een aanmoedigingsprijs van de Organisatie voor Duurzame Energie. De gemeente Leiden stelde huisvesting beschikbaar.

De IDeeWinkel heeft de potentie zich te ontwikkelen tot een belangrijke ondersteunende organisatie voor (duurzame) burgerinitiatieven.

Met enkele groene ondernemers zijn gesprekken gevoerd met het oog op het ontwikkelen van een groene passage in Leiden. Deze gesprekken geven aanleiding deze mogelijkheden nader te onderzoeken.

De reacties van bezoekers van buiten Leiden en van diverse professionals die zich bezig houden met (het ondersteunen van) burgerinitiatieven geven bovendien aanleiding het concept van de IDeeWinkel ook in andere middelgrote steden te ontwikkelen. Een projectplan om dit mogelijk te maken is reeds klaar en kan verstuurd worden zodra de Stichting zekerheid heeft over het voortzetten van het project IDeeWinkel.

Een goede afstemming en samenwerking met de overheid op het gebied van ondersteuning van burgerinitiatieven is onontbeerlijk om het project voort te zetten. Daarnaast kan het bedrijfsleven een rol spelen in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Leiden maart 2008

Margje Vlasveld
Projectleider

Contact:
www.ideewinkel.nl